

Upsi og aling
– *hvat vita vit um seiðin á firðunum*
og møguliga ávirkan av aling?

Vísindavøka á ferð
14. septembur 2026

Ása Jacobsen, Havstovan

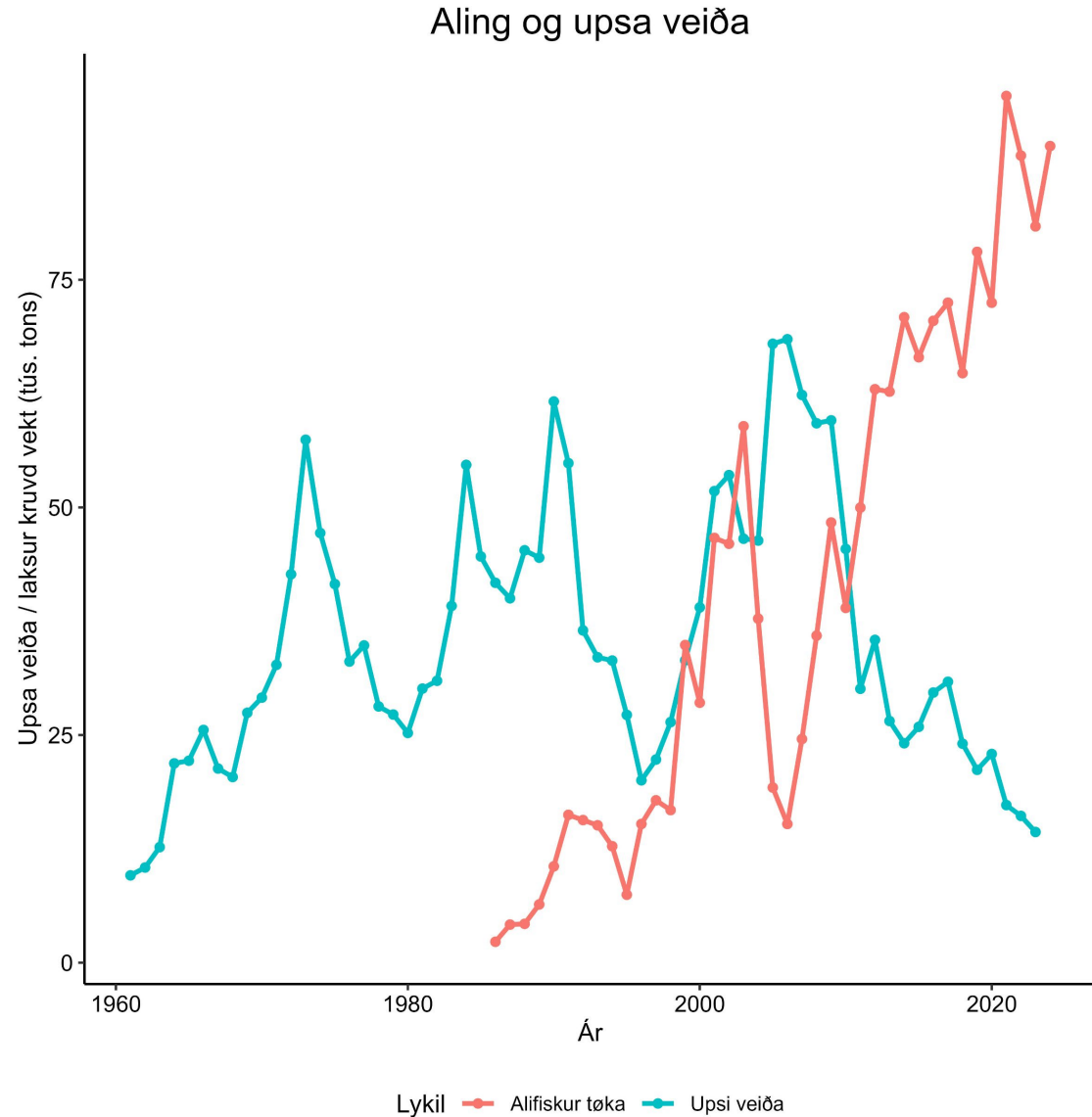
Verkætlan í tveimum fíggað av málaráðunum
fyri fiskivinnumál og vinnumál

1. Firum verkligan part um seið í alibrúkum
2. Havstovan heimildargransking
 - Lív- og vistfrøði hjá upsa á føroysku
firðunum og møguligar ávirkanir av aling
 - Endamál: Lýsa tøka vitan og eyðmerkja
vitanarglopp sum grundarlag fyri
framtíðar kanninum

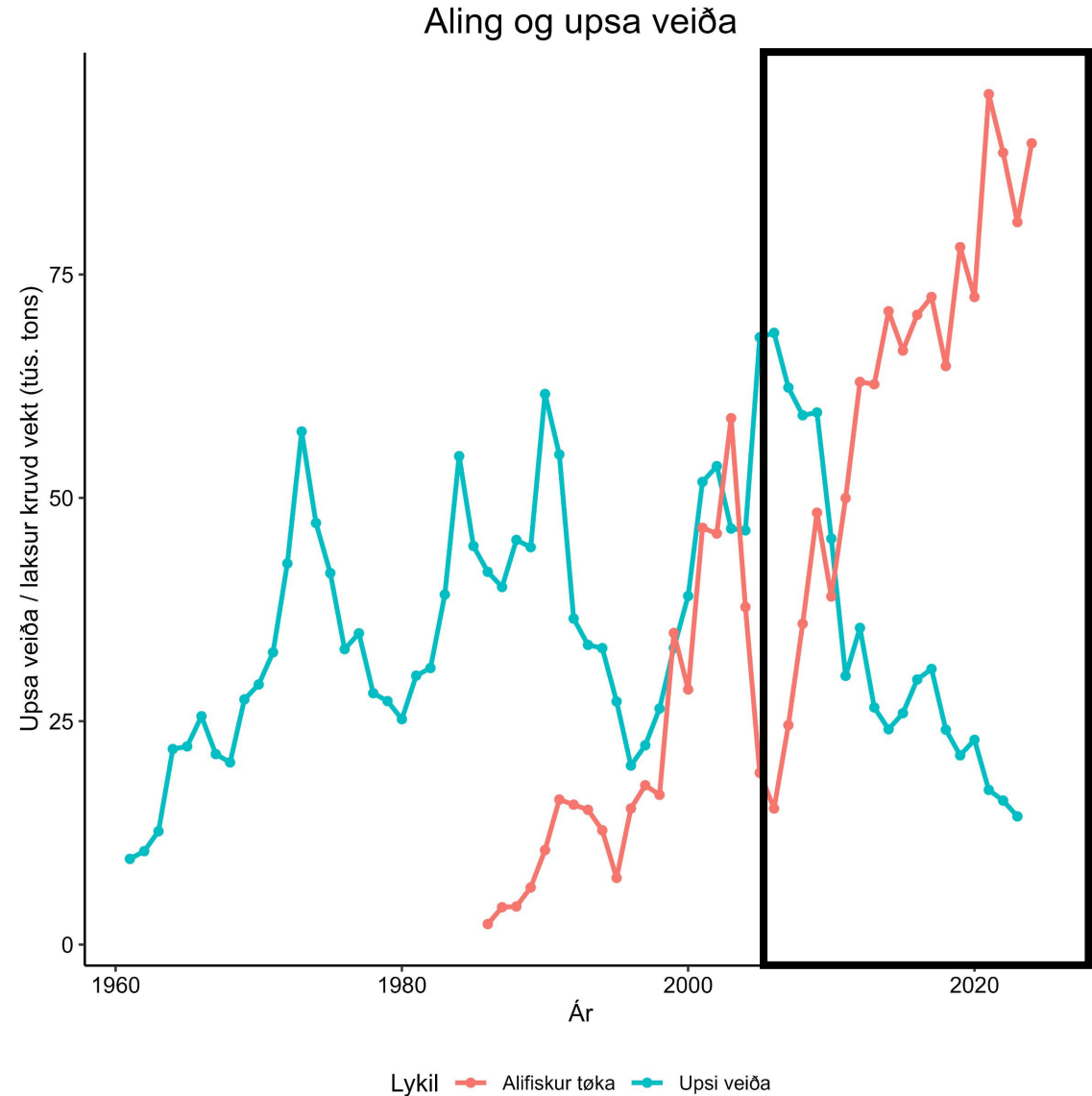
Verkætlan í tveimum fíggað av málaráðunum
fyri fiskivinnumál og vinnumál

1. Firum verkligan part um seið í alibrúkum
2. Havstovan heimildargransking
 - Lív- og vistfrøði hjá upsa á føroysku firðunum og møguligar ávirkanir av aling
 - Endamál: Lýsa tøka vitan og eyðmerkja vitanarglopp sum grundarlag fyri framtíðar kanninum

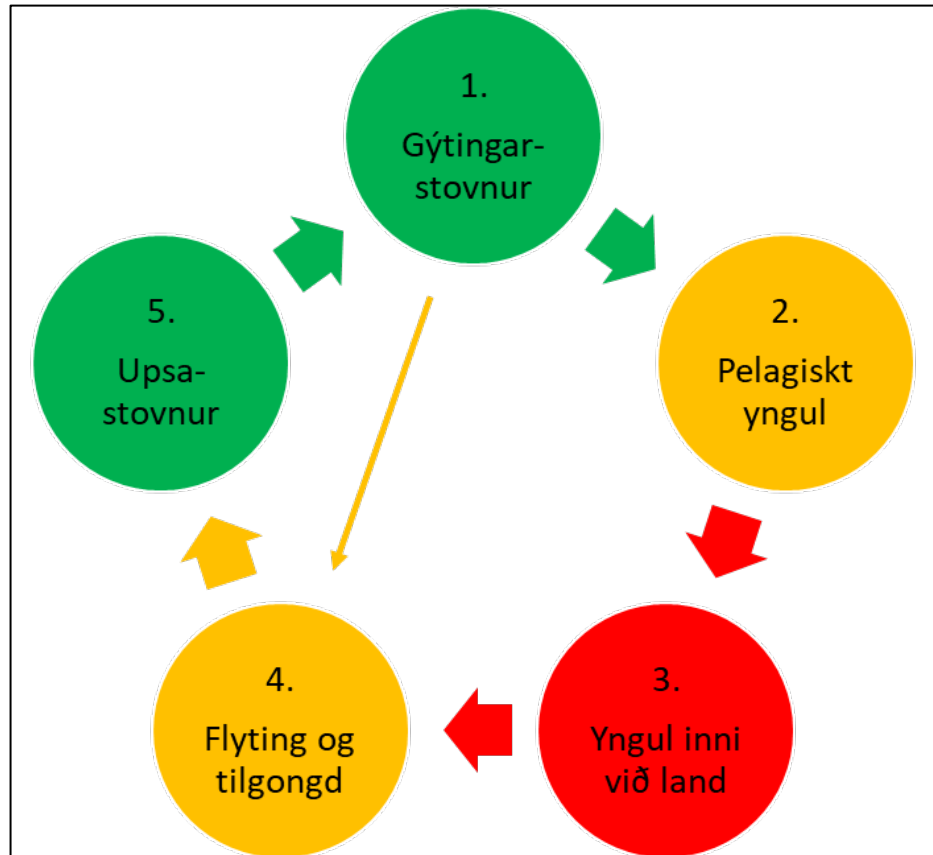

Verkætlan í tveimum fíggað av Uttanríkis- og vinnumálaráðið ??

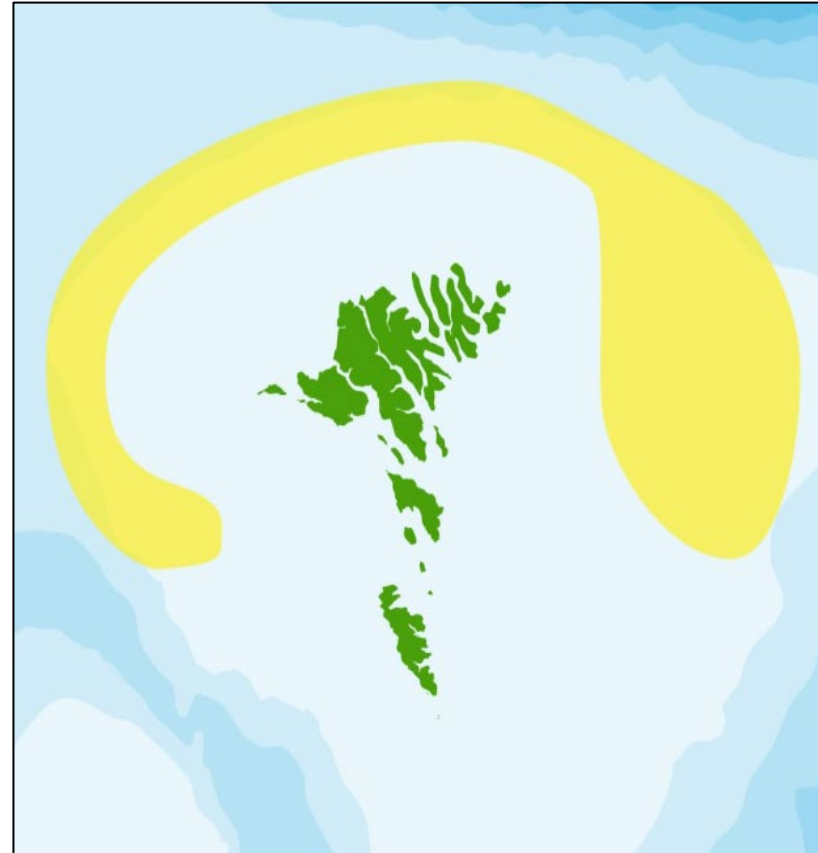
1. Firum verkligan part um seið í alibrúkum
2. Havstovan heimildargransking
 - Lív- og vistfrøði hjá upsa á føroysku firðunum og møgular ávirkanir av aling
 - Endamál: Lýsa tøka vitan og eyðmerkja vitanarglopp sum grundarlag fyri framtíðar kanninum

Kanningar hjá Havstovuni

Hövuðsgýtingarøkið hjá upsa

Eldri kanningar

- Vitan um upsayngul
- Tíðarskeið við útlenskum rannsóknarferðum 1903 - 1939
- Umfataðu eisini firðir og sund

Høvuðsverk:

- Zoology of the Faroes (1928 – 1971)
- Skrifter udgivet af Kommissionen for Danmarks Fiskeri- og Havundersøgelser (1904 – 1960)

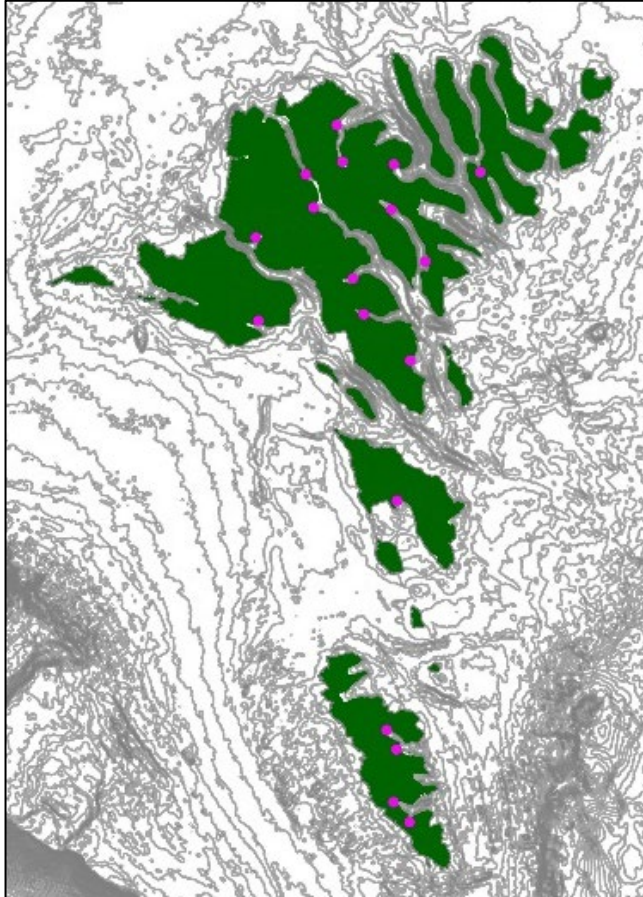

Thor

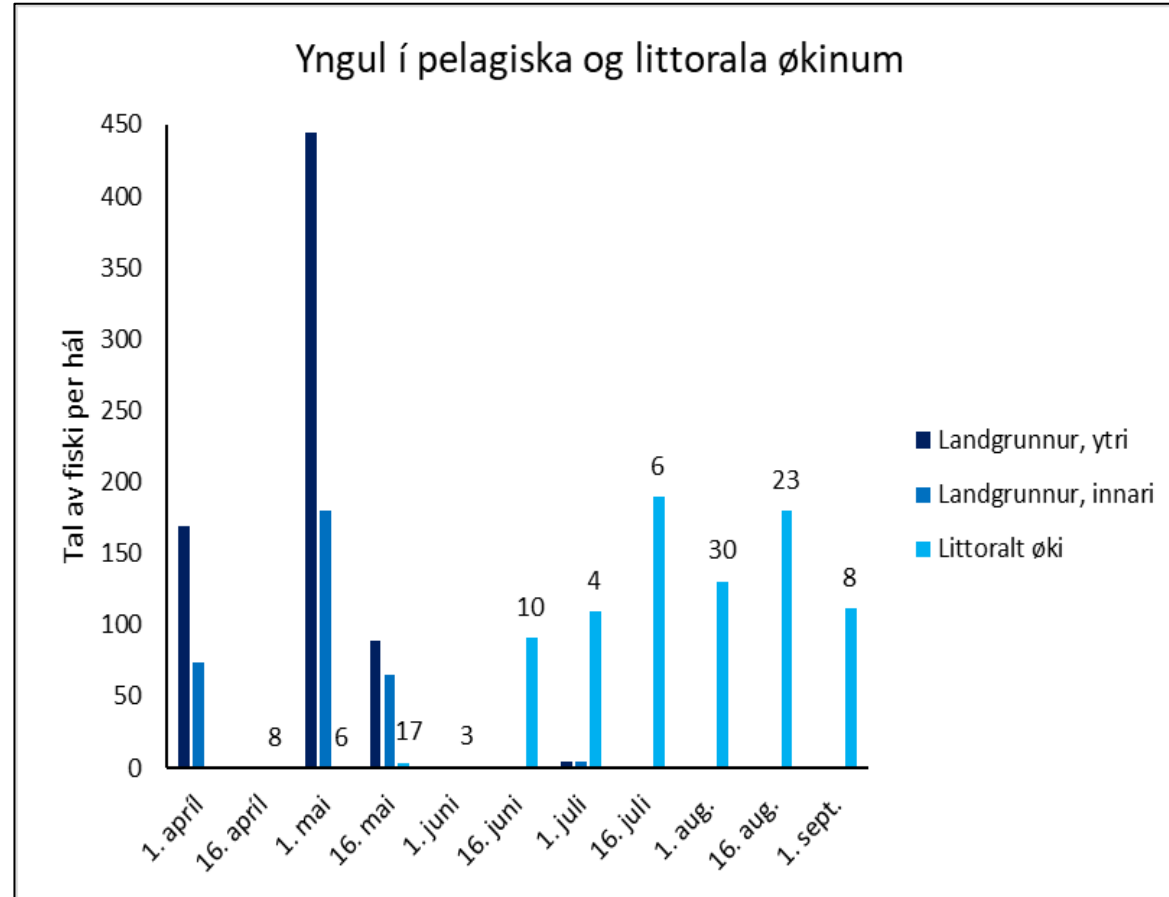

Umborð á Thor

Kanningar við strandarnót 1903 – 1939.
Kanningar av pelagiskum ynguli 1934 – 1935.

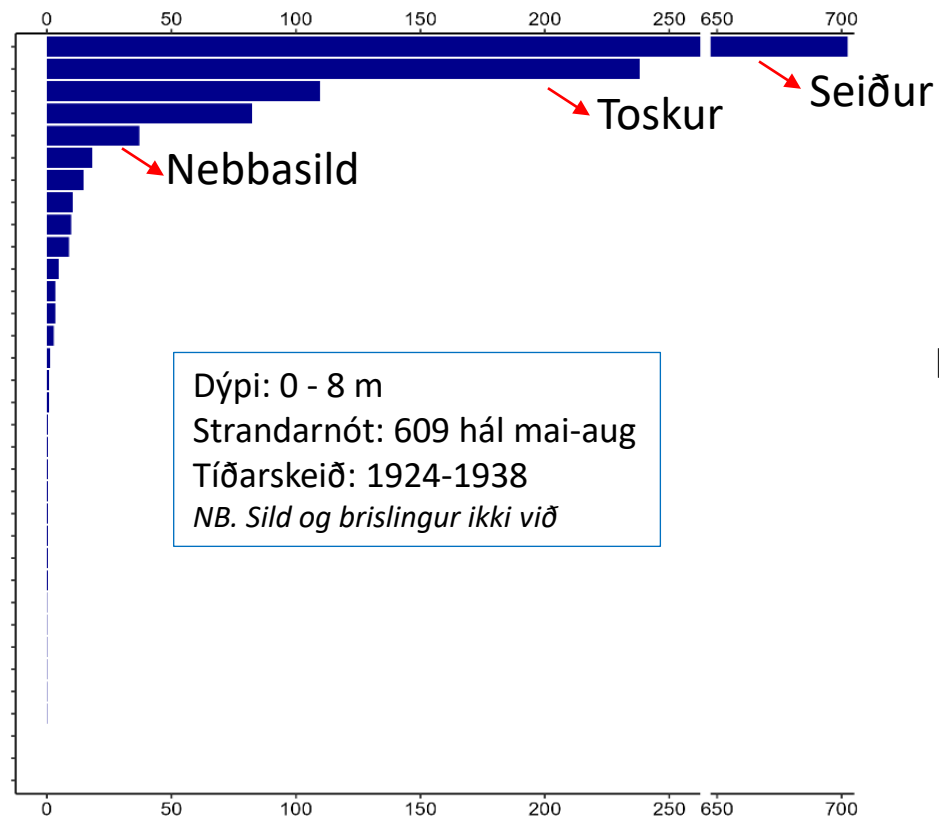

Øki kannaði við strandarnót 1903-1939.

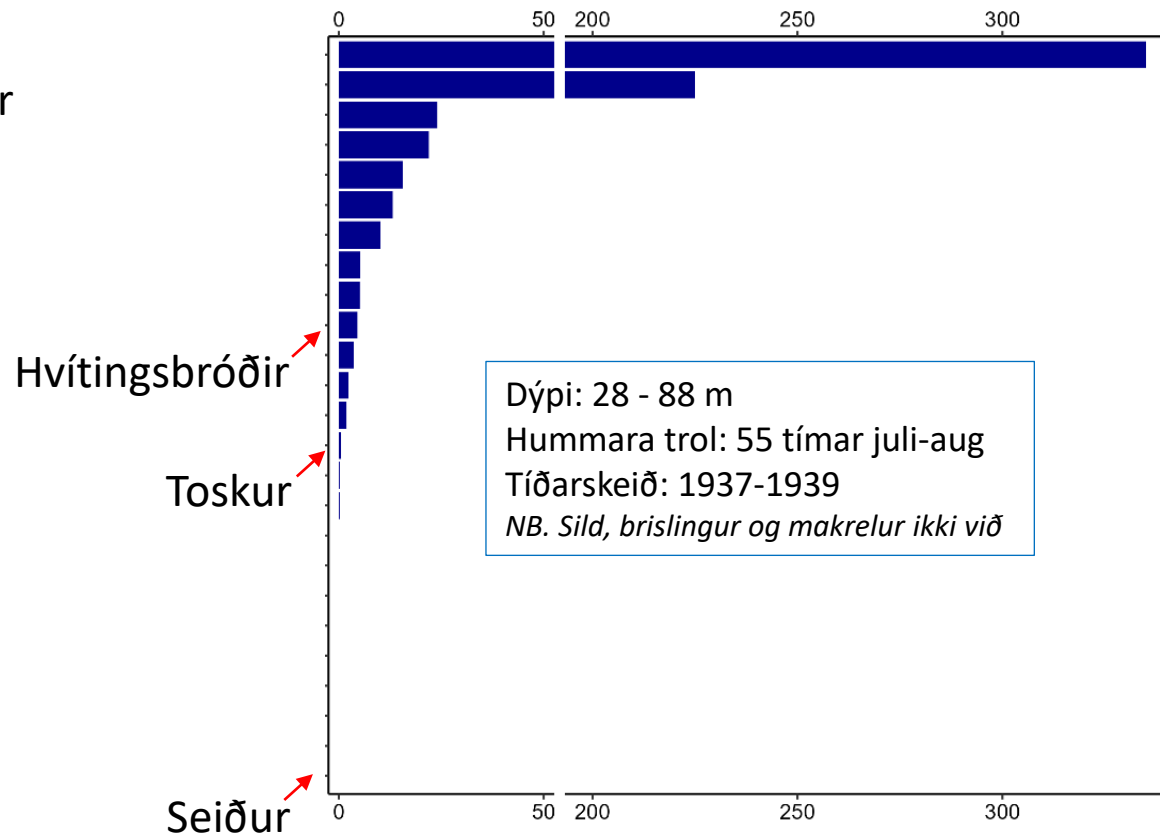

Tølini yvir stabbunum vísa tal av átøkum í littorala økinum (ymisk støð og/ella ár) gjørd øll árin.

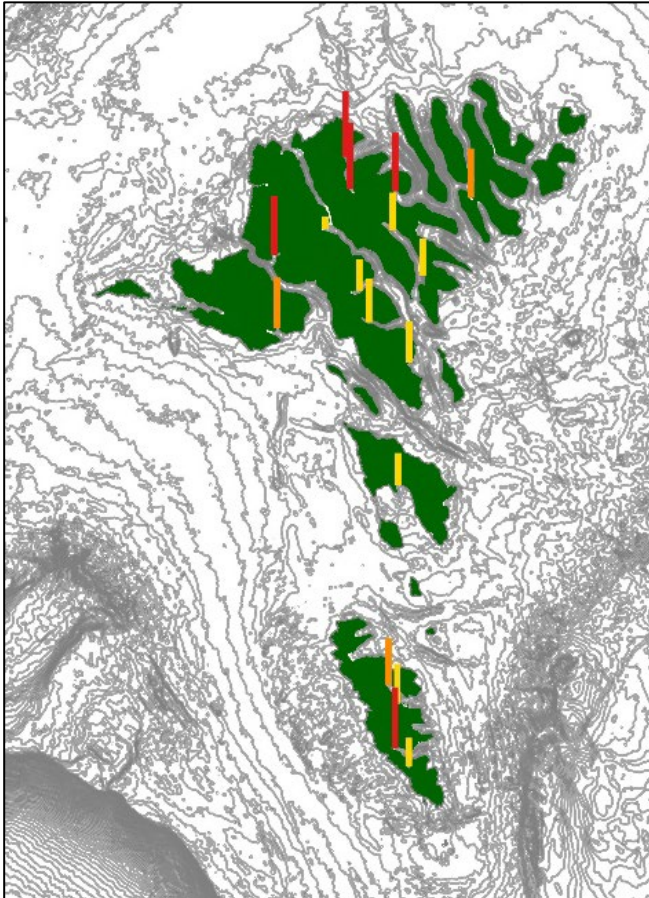
Miðal tal av fiski per 10 hál

Miðal tal av fiski per tíma

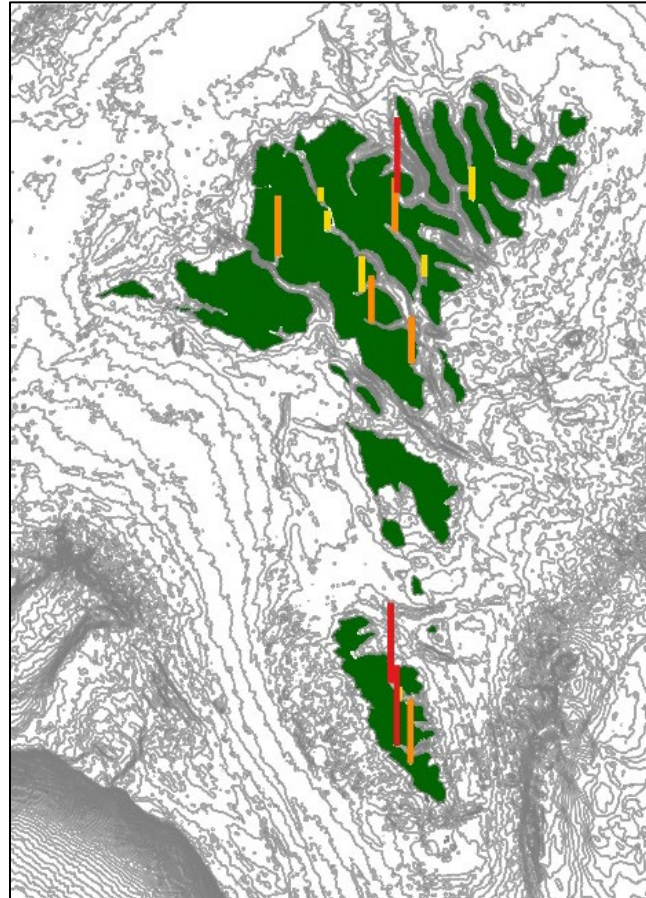
Upsa yngul 0 ár

Mongd ■ Lítið ■ Miðal ■ Nógv

Lítið: 0 – 100 per hál
 Miðal: 100 – 250 per hál
 Nógv: 250 – 1000+ per hál

Upsa yngul 1 ár

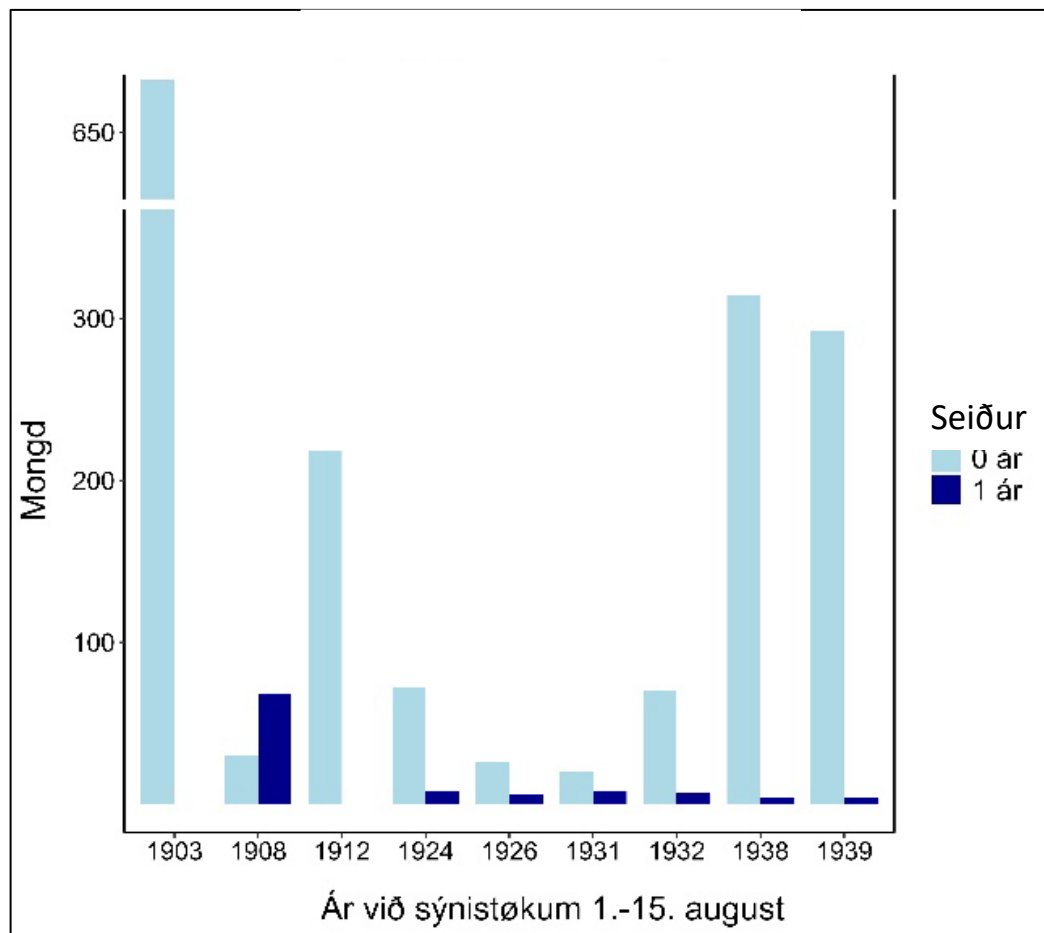
Mongd ■ Lítið ■ Miðal ■ Nógv

Lítið: 0 – 15 per hál
 Miðal: 15 – 75 per hál
 Nógv: 75 – 200 per hál

Kanningarferðir 1903 - 1939

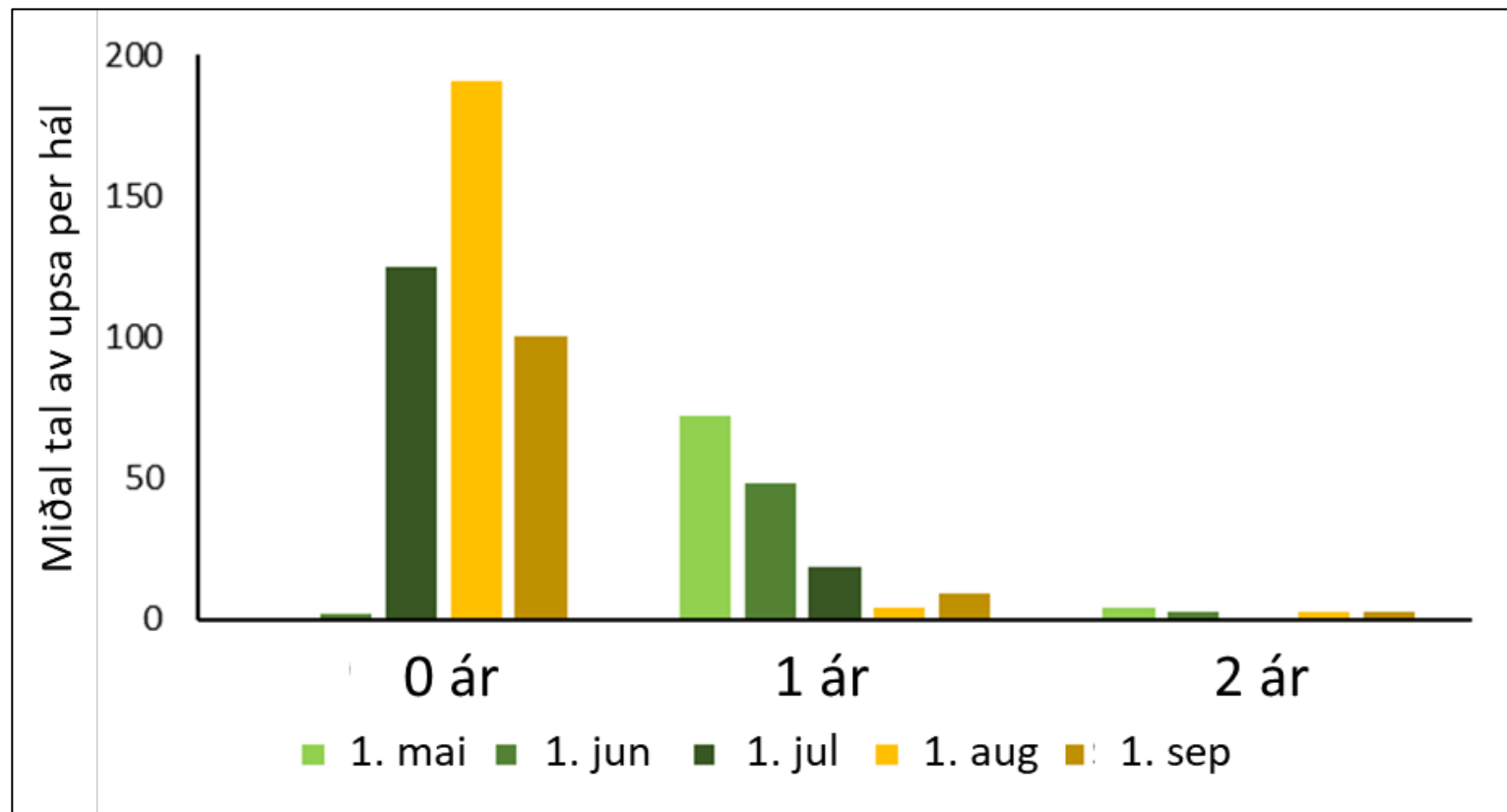
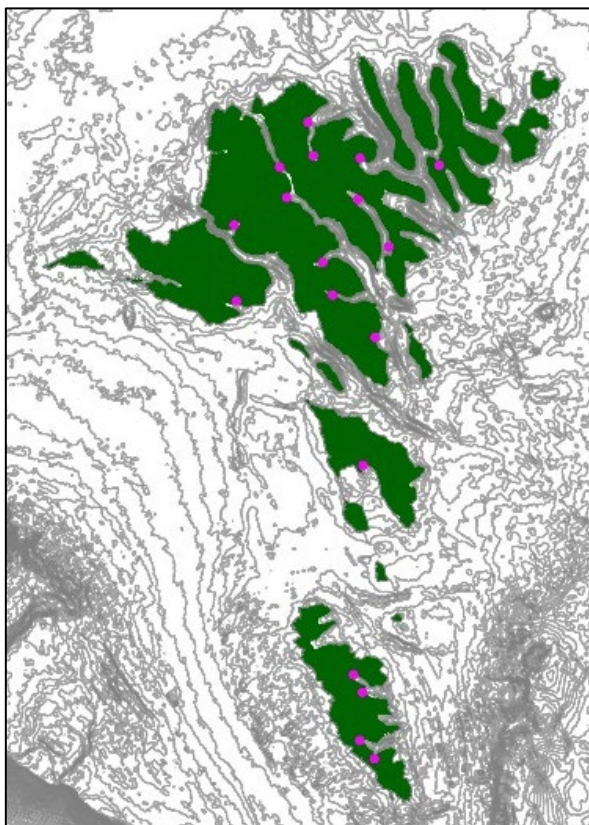
Klaksvík	n = 5
Funningsfjørður	n = 2
Fuglafjørður	n = 9
Sundalagið N.	n = 2
Hvalvík	n = 3
Kollafjørður	n = 10
Skálafjørður	n = 12
Kongshavn	n = 3
Kaldbaksfjørður	n = 3
Tórshavn	n = 14
Vestmanna	n = 8
Sandavágur	n = 1
Sandsvág	n = 1
Trongisvágur	n = 11
Øravík	n = 6
Vágur	n = 25
Lopra	n = 1

Mongd av seiði sama tíðarskeið, men ymisk ár

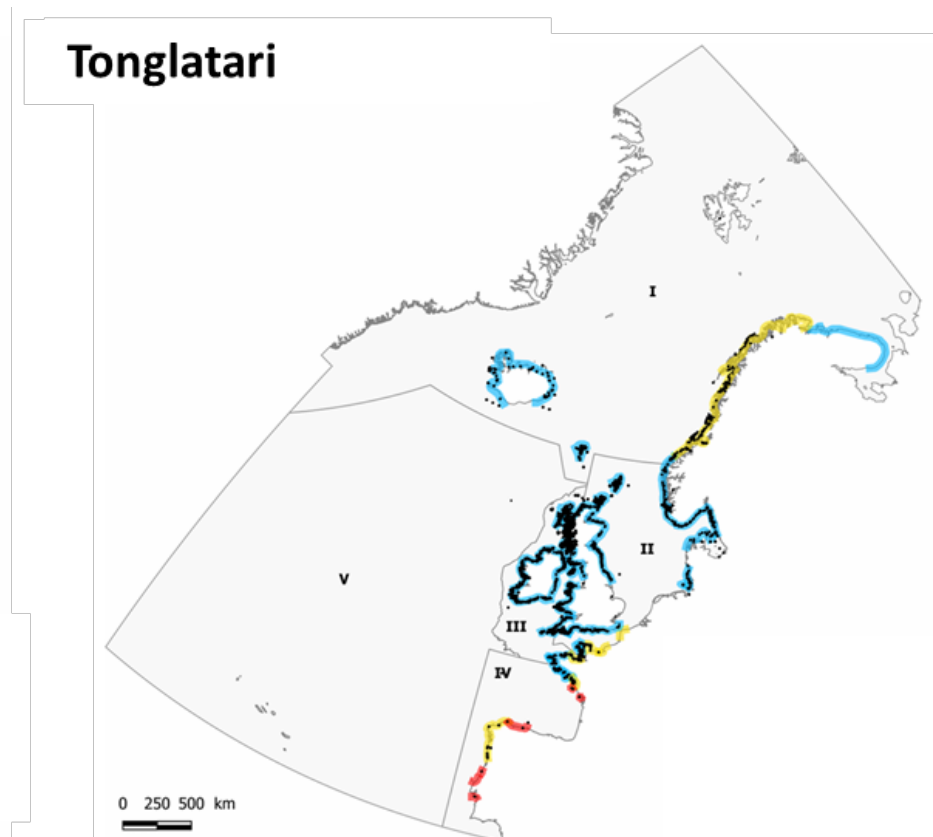
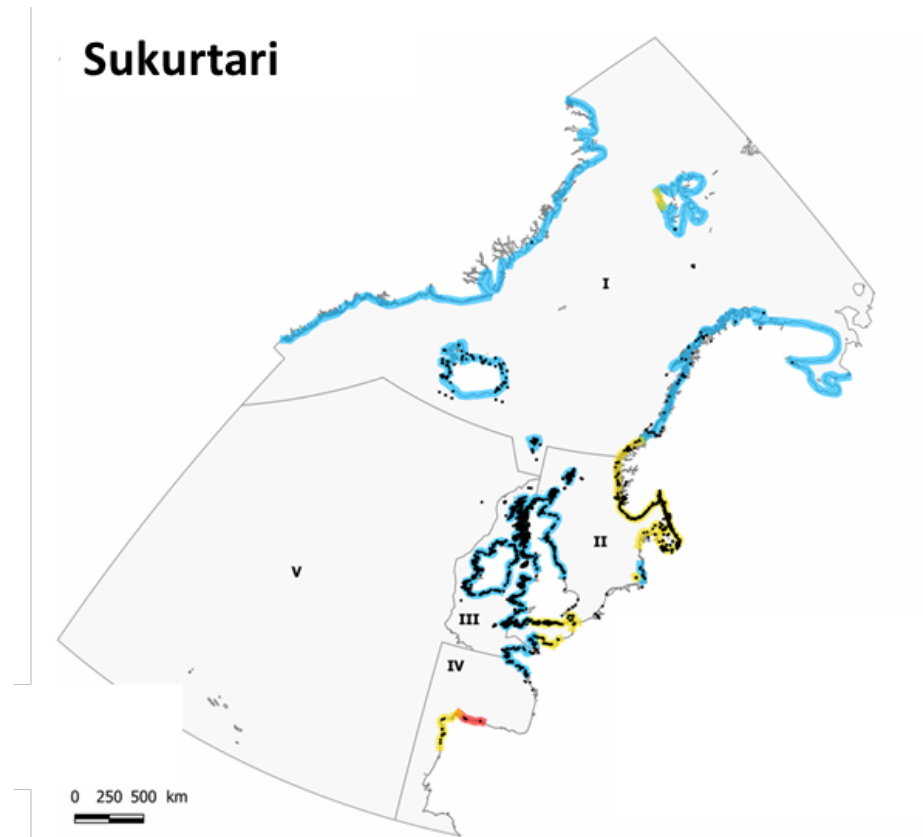
Munur á økjum
og
Munur á árum

Felli og flyting longur út frá landi

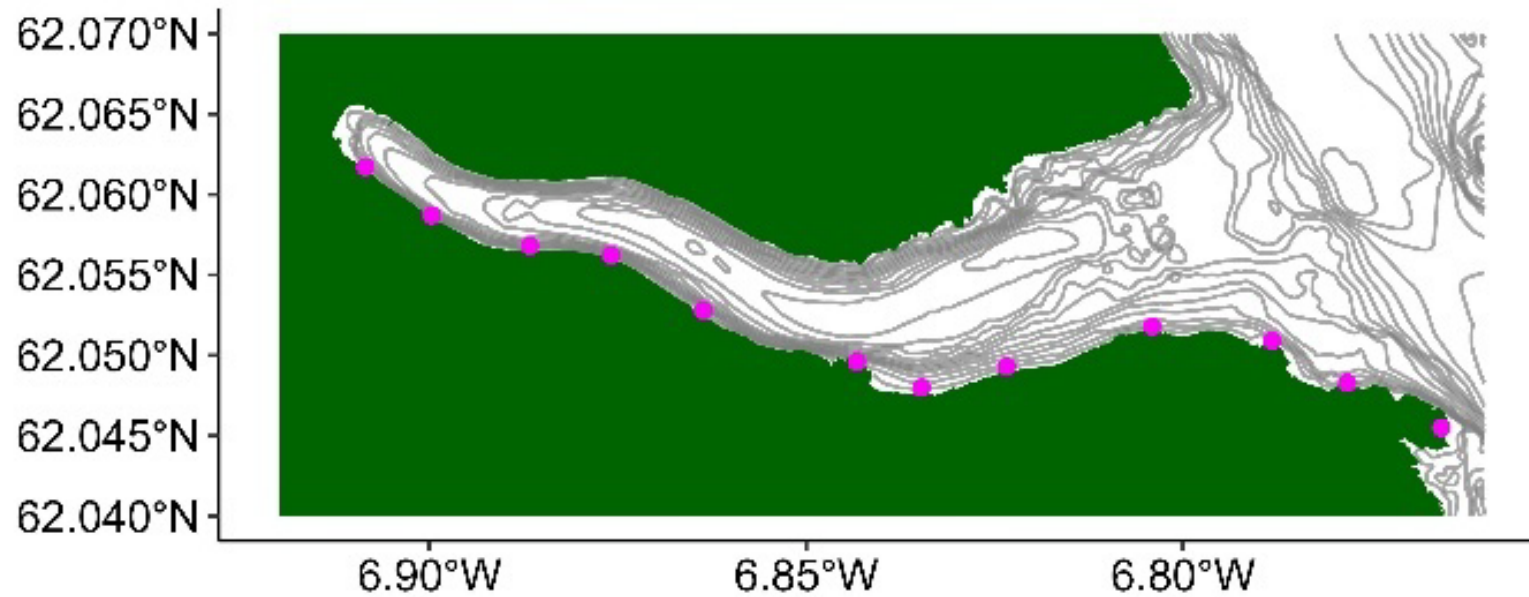
Taraskógir, týðningarmikið uppvakstrarþeki

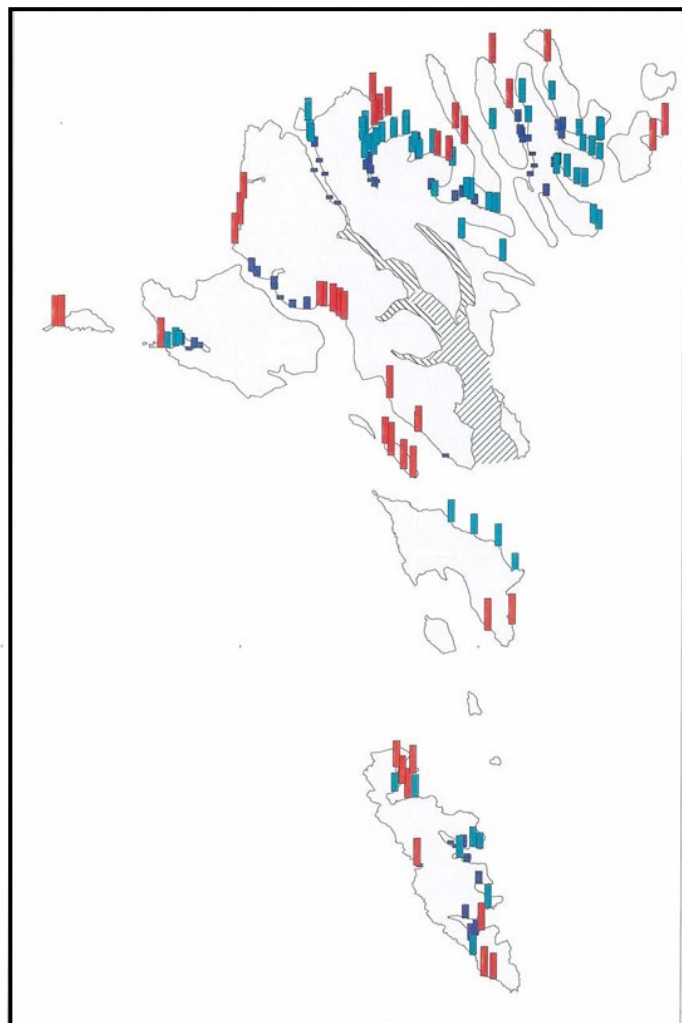
- Útbreiðsla av summum tarasløgum minkar
- Vakstrardýpi minkar
- Taraskógir hvørva

Eldri kanningar

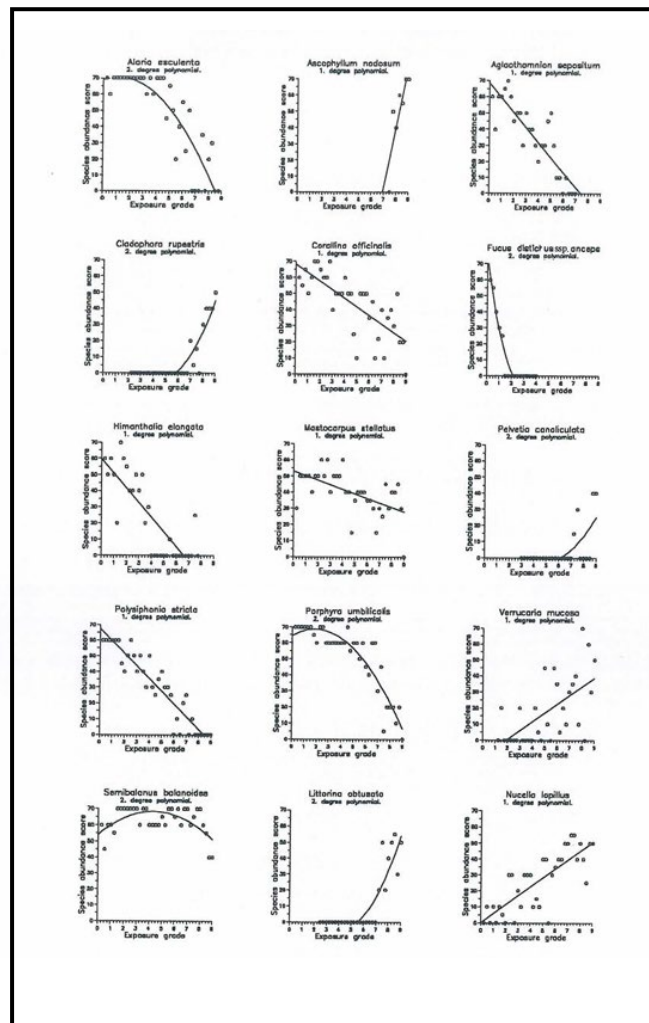
Kanningar av taraskógi í Føroyum árin 1895 - 1902
(Børgesen 1904)

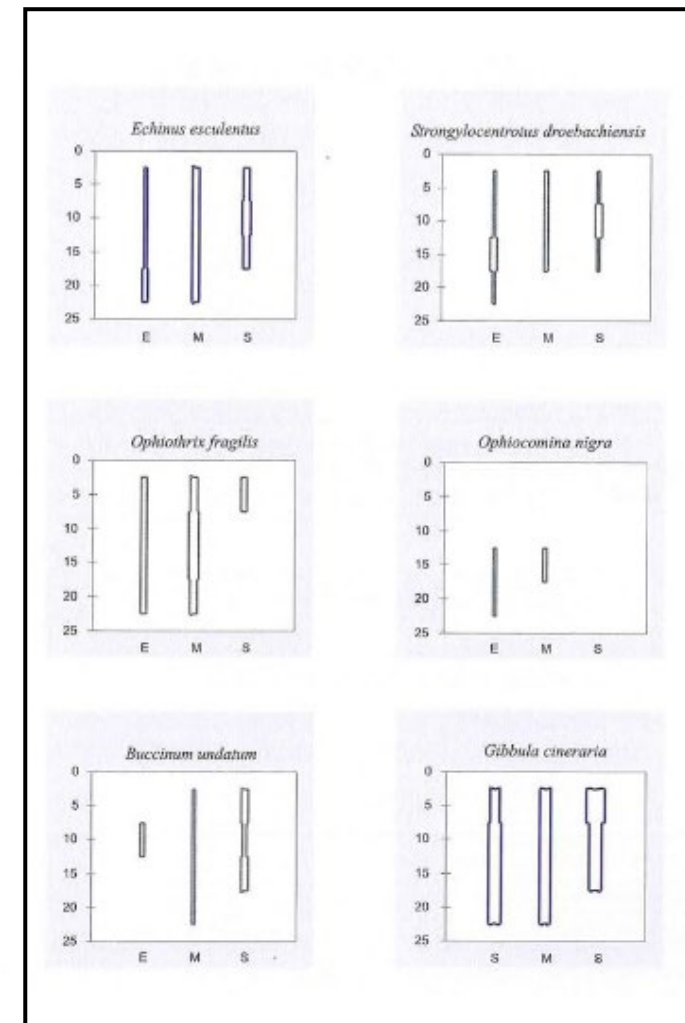
— Vart — Miðal — Ábart

Mongd

Ábart — Vart

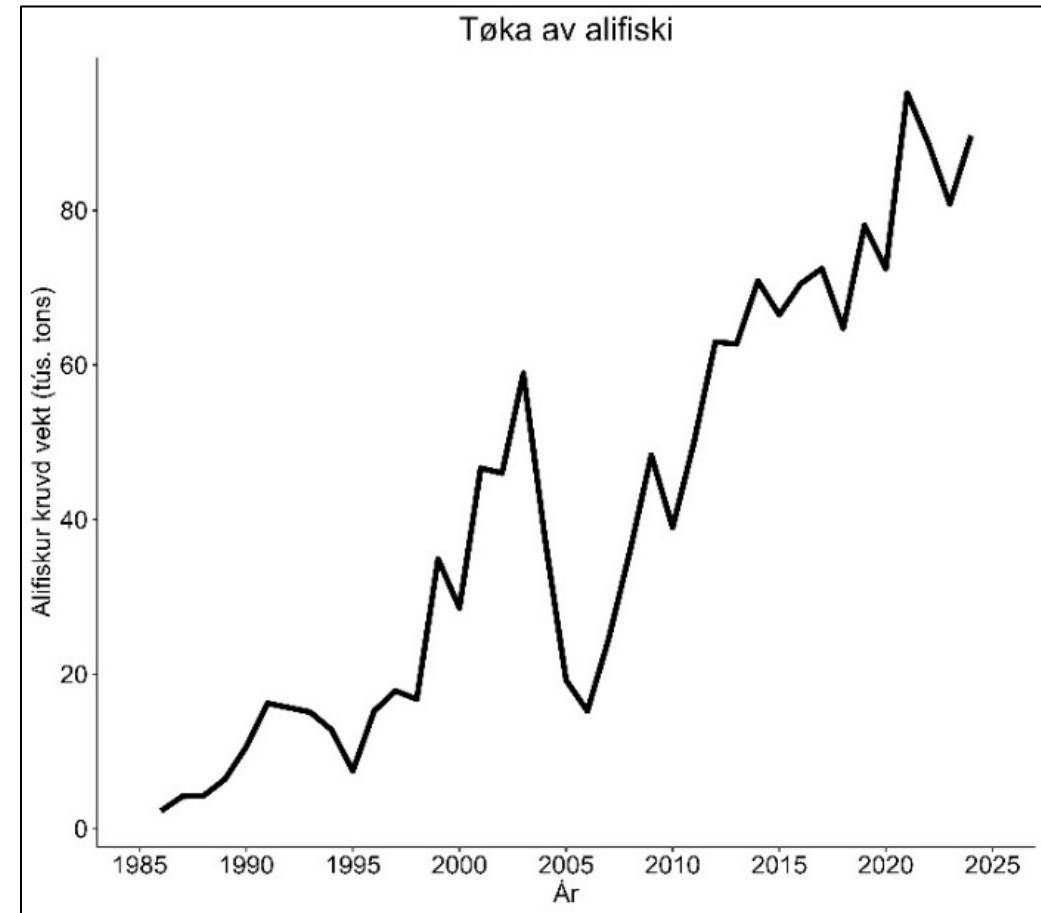
Dýpi

Ábart — Vart

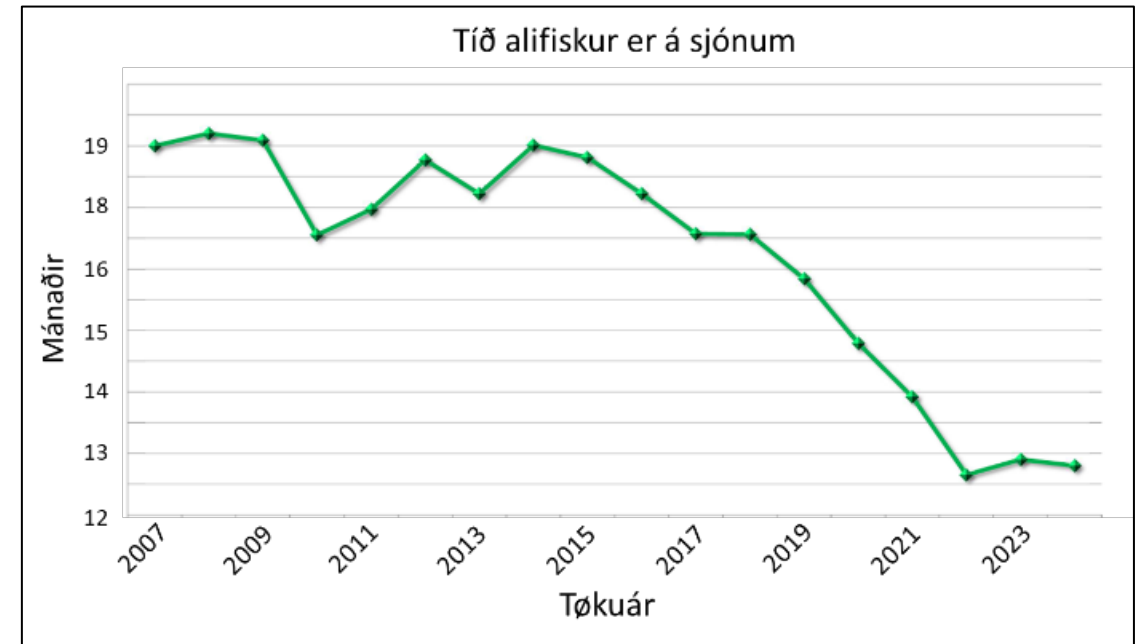
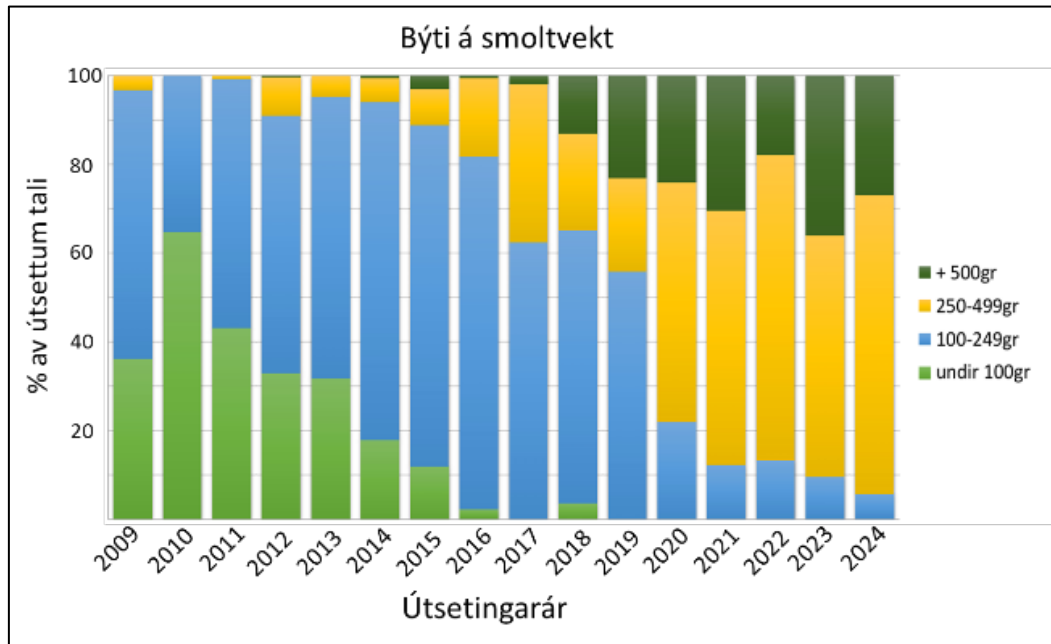
Aling

- Aling í Føroyum vaksin nógv seinastu 20 árini
- Høgur biomassi
- Er nærum allastaðni
- Tó hava verið nógvar broytingar
- Ikki einkult at meta um ávirkan

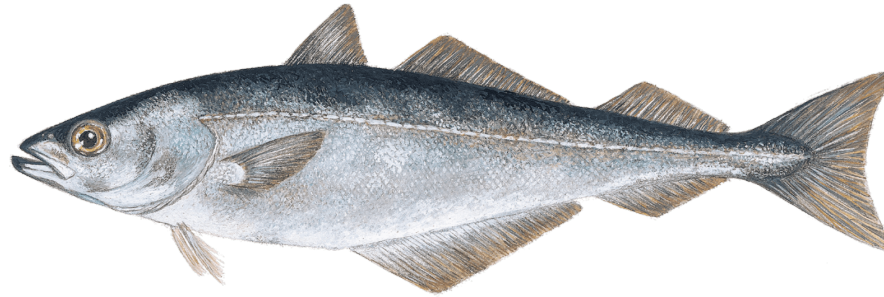
Broytingar í alivirkseminum

- Farin longur út á streymasjógv
- Fóðuroptimeringar
- Meiri skipað eftirlit við dálking
- Gransking hefur givið meir vitan og möguleikar

Myndir og dáta frá Avrik

Interakti3n hj3 sei0i vi0 alibr3k Kanningar 3 Noregi

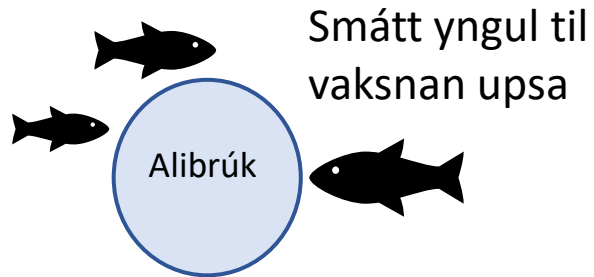
Sei0ur talr3kasta fiskaslagi vi0 alibr3k

Interakti3n hj3 sei0i vi0 alibrúk

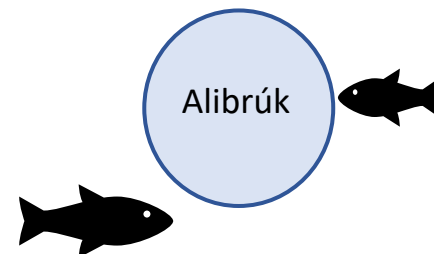
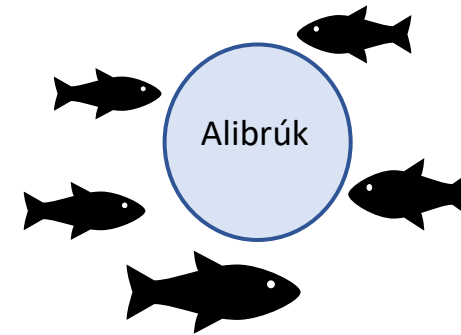
Kanningar í Noregi

Seiður talríkast
vi0 alibrúk

Tal av fiski ymiskt við
ymisk alibrúk

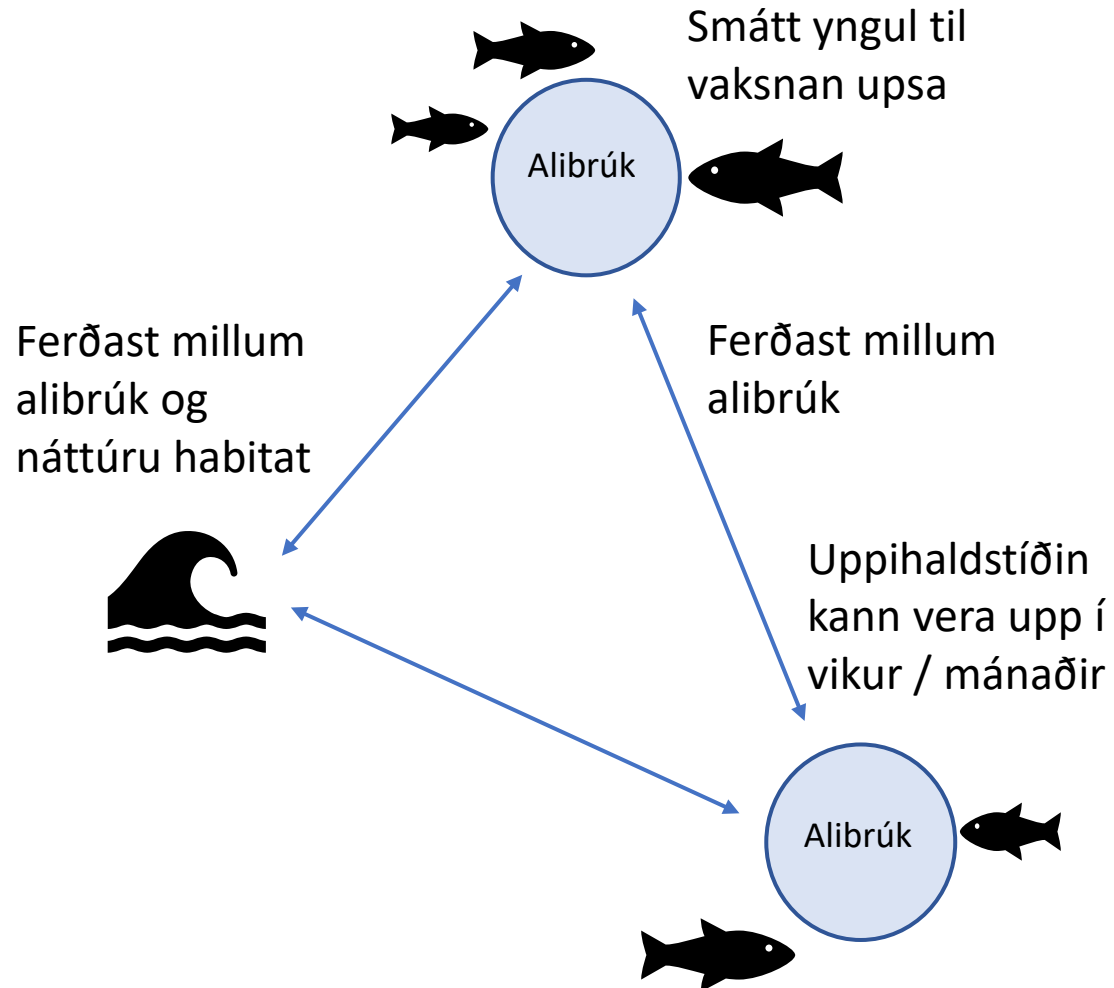

Interakti3n hjá seiði við alibrúk

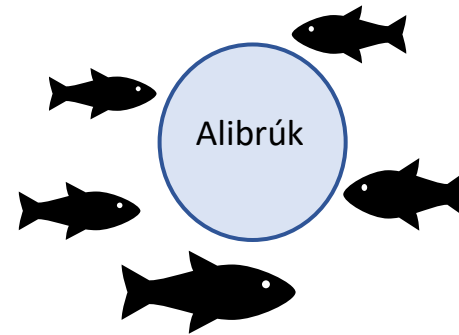
Kanningar í Noregi

Seiður talríkast
við alibrúk

Tal av fiski ymiskt við
ymisk alibrúk

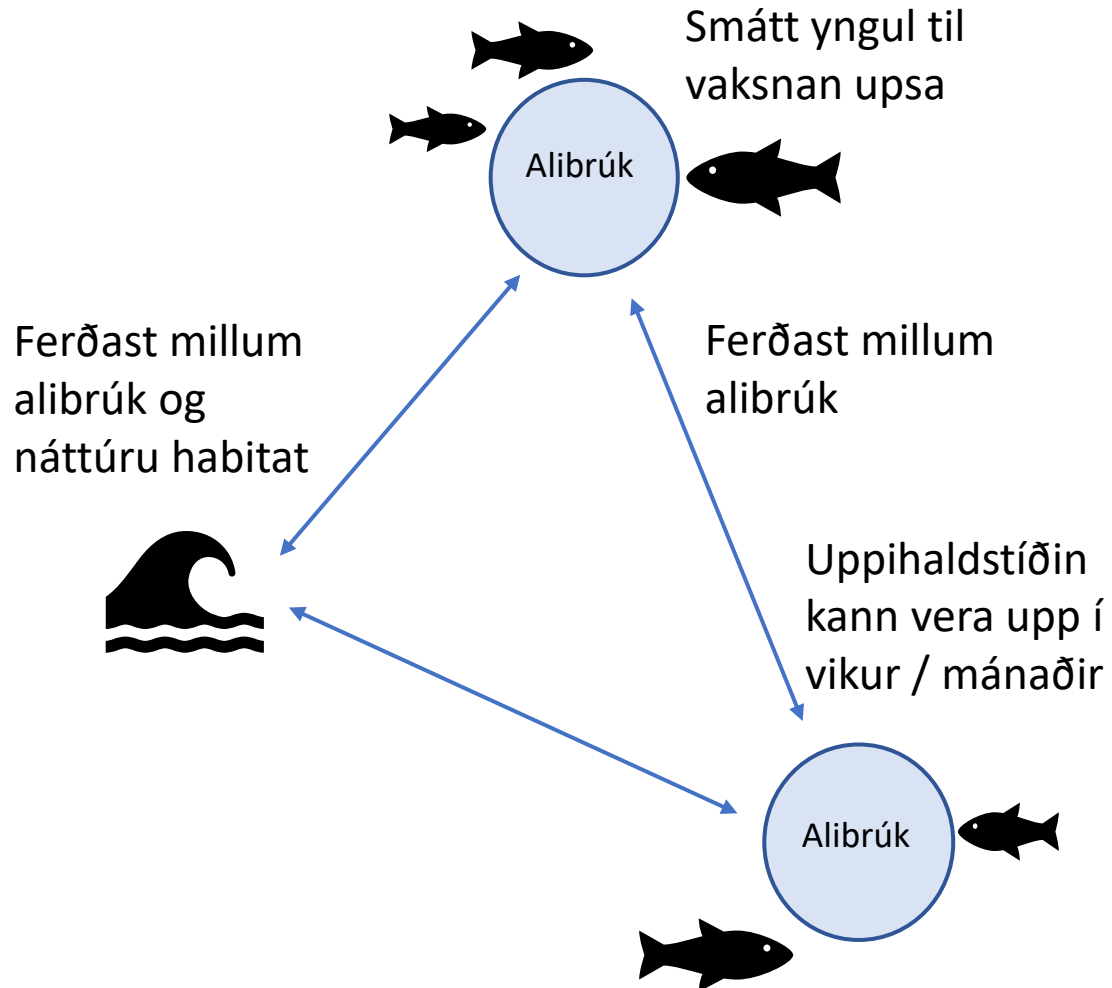

Interakti3n hj3 seiði við alibrúk

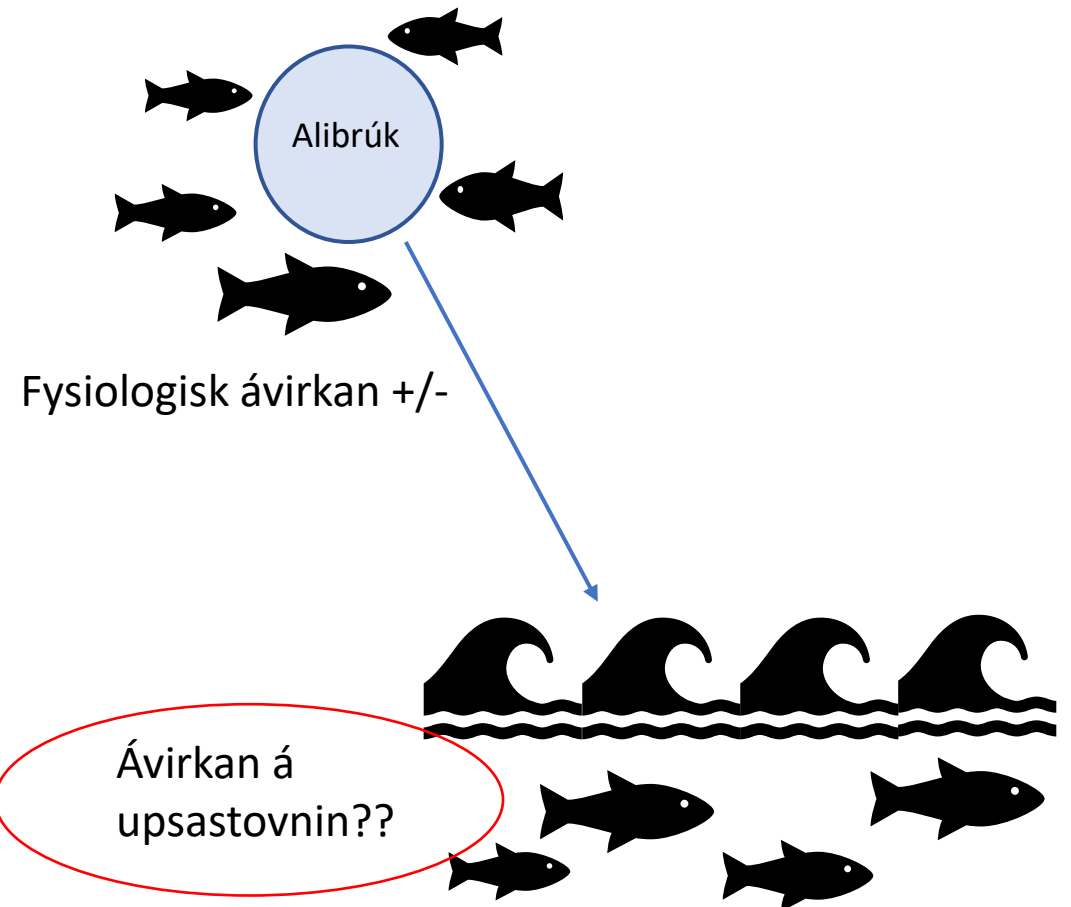
Kanningar í Noregi

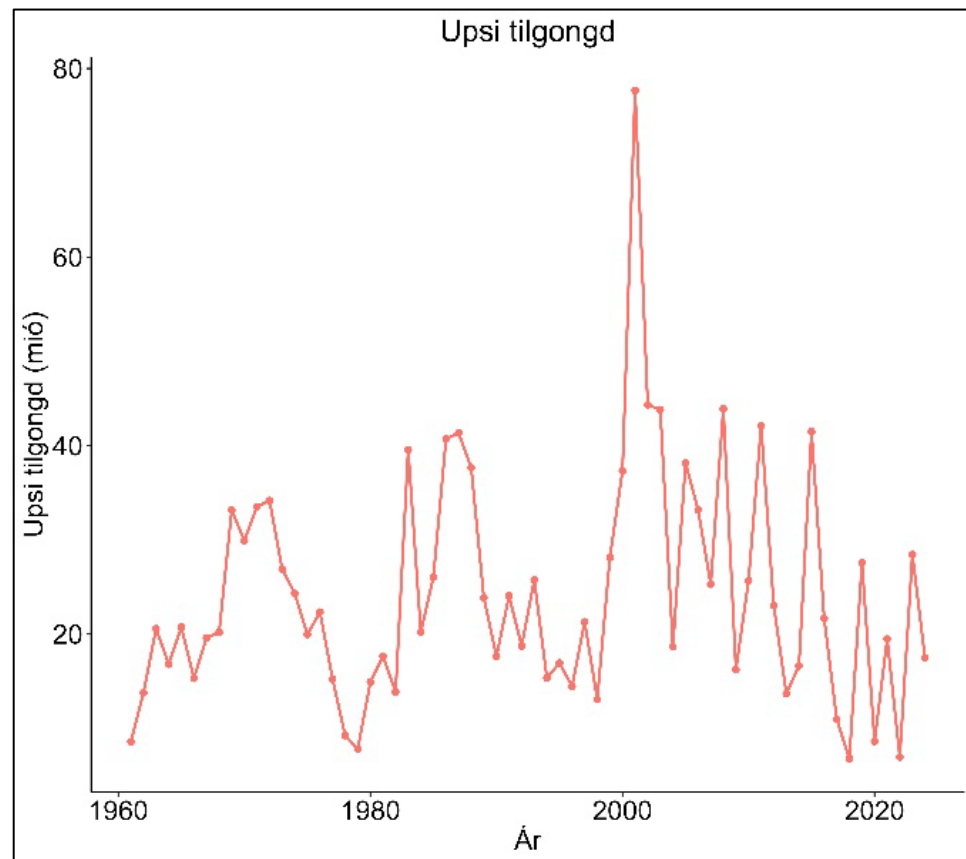
Seiður talríkast
við alibrúk

Tal av fiski ymiskt við
ymisk alibrúk

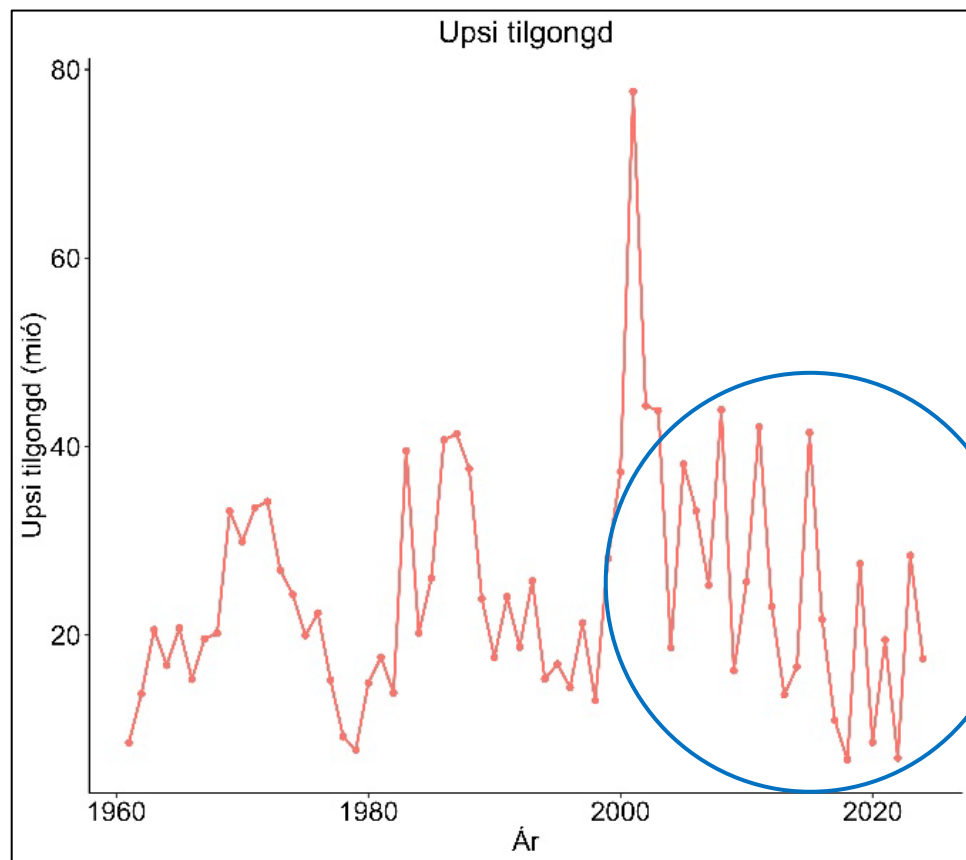

Tilgongd - lyklatöl

Tal av 3-ára gomlum
upsa, sum kemur út á
landgrunnin

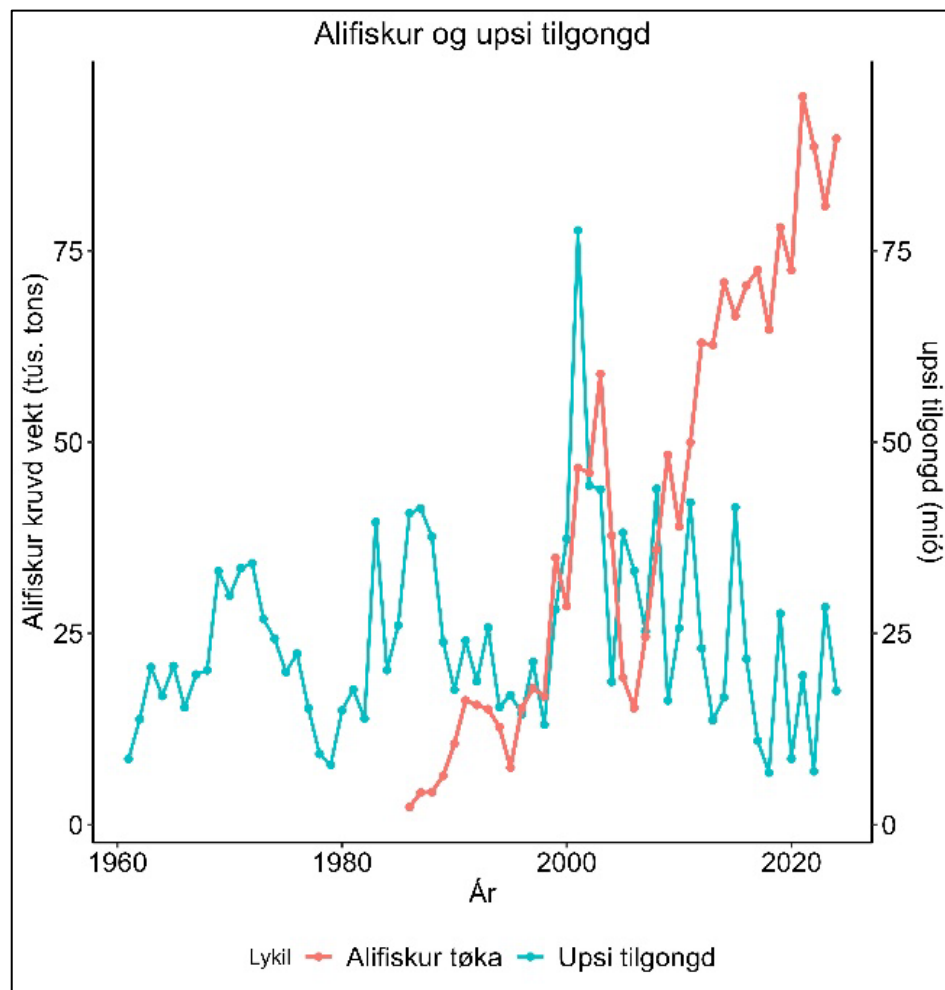
Tilgongd - lyklatöl

Tal av 3-ára gomlum
upsa, sum kemur út á
landgrunnin

Stór og áhaldandi sveiggj
í tilgongdini

Tilgongd - lyklatøl

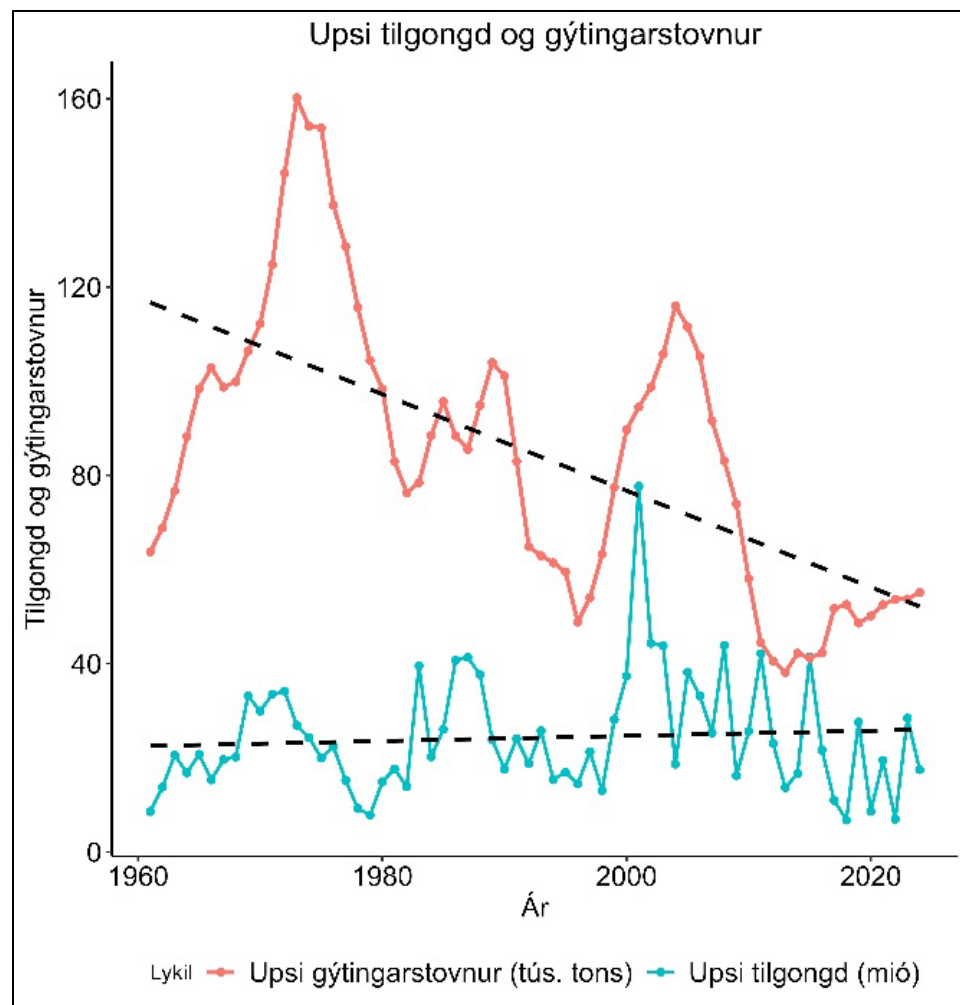

Tal av 3-ára gomlum
upsa, sum kemur út á
landgrunnin

Stór og áhaldandi sveiggj
í tilgongdini

Tíðarskeiðið samsvarar
nakað við vøksturin í
alivinnuni

Tilgongd - lyklatøl

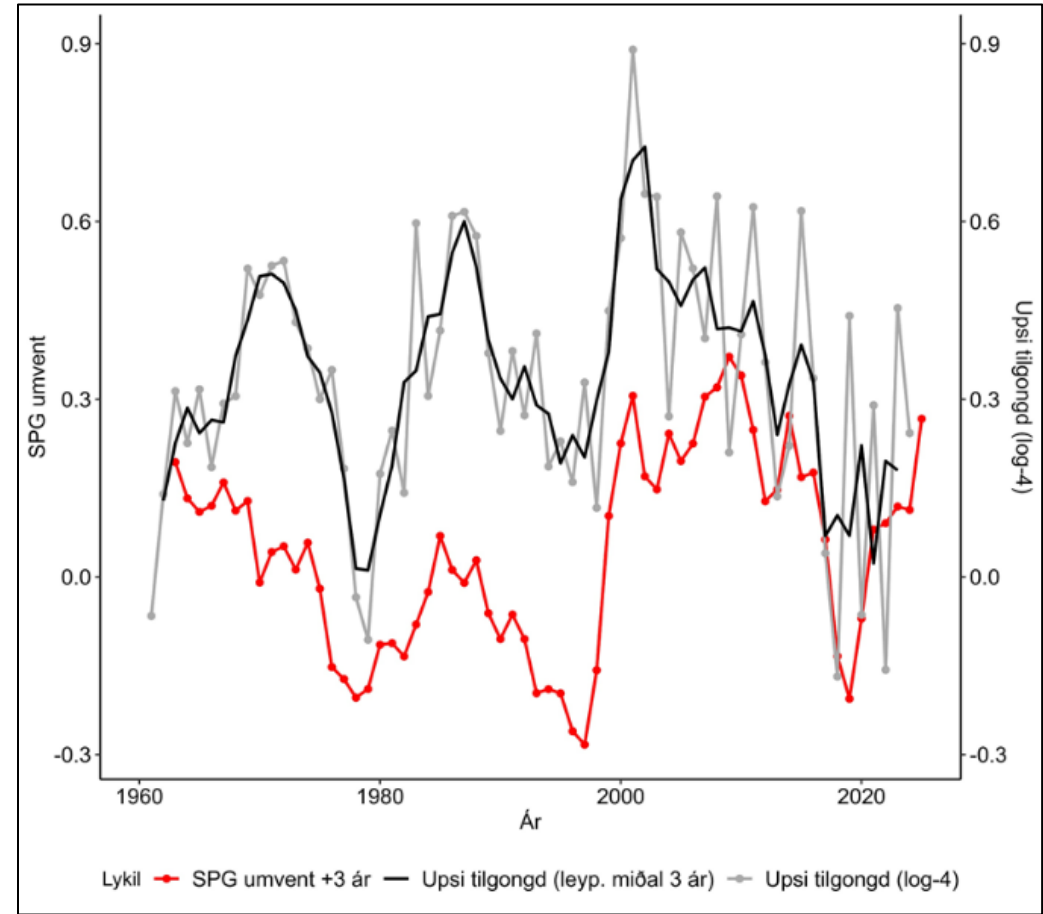
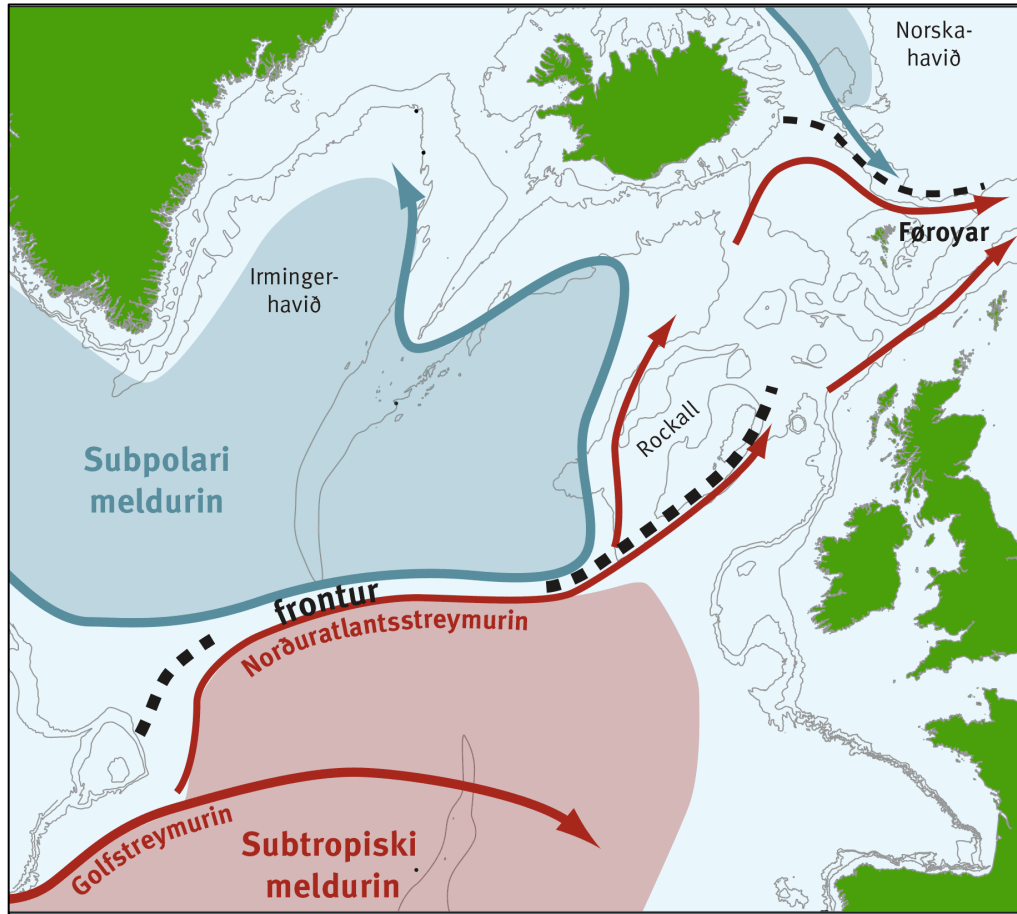
Tal av 3-ára gomlum
upsa, sum kemur út á
landgrunnin

Stór og áhaldandi sveiggj
í tilgongdini

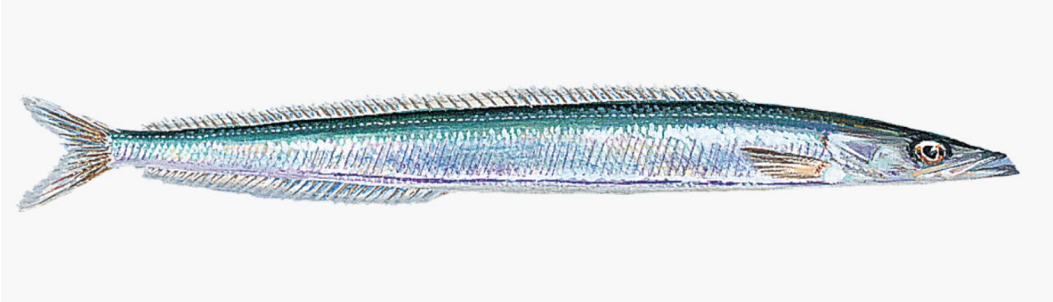
Tíðarskeiðið samsvarar
nakað við vøksturin í
alivinnuni

Men tað er kanska ikki øll
søgan..

Møguligar náttúrligar ávirkanir

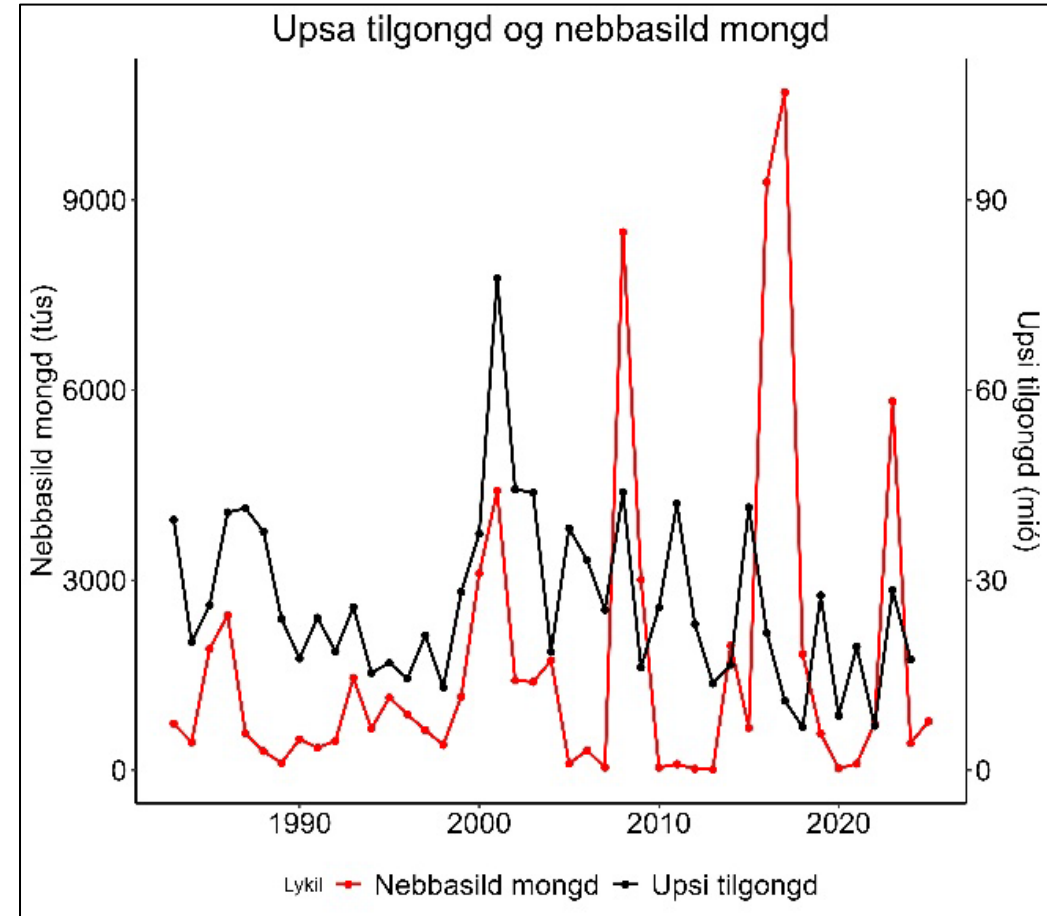
Møguligar náttúrligar ávirkanir

Nebbasild – týdningarmikil føði hjá seiði

Eisini her er torførari at finna náttúrliga frágreiðing

Tað kunnu tó vera onnur viðurskifti av týdningi, sum vit ikki kenna nóg væl

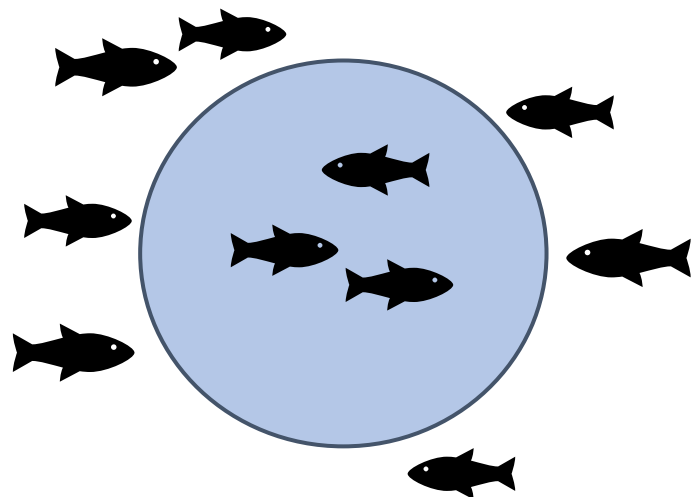

Úrskurður frá verkliga partinum ávegis

Firum - Seiðurin í alinótunum

- Etur laksur seiðin inni í alinótunum?
- Meting av mongdina av seiði, burturbeindur í samband við alivirksemi
- **Hvat merkja hesar metingar?**

Samstarv millum vinnu og myndugleikar
av stórum týdningi

Kann betri innlit
fáast í stöðuna

Hvørji átøk kunnu
gerast

Hvat er felli

Hjálpir ella
skaðar alifóður

Hvat er mongdin
av seiði

Er staðseting av
týdningi

Er árstíðin av
týdningi

Hvussu meta vit
um átøk muna

Hvønn týdning
hava aðrar
ávirkanir

Hvat eyðmerkir
góð
uppvakstrarøki

Vitan um uppvakstrarøki og ávirkanir á
tilgongd má uppraðfestast